

Rekreasyonel Egzersizlere Katılan Çocukların Egzersiz Motivasyonu İle Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

İlknur KARAHASAN

Mine MÜFTÜLER

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Öz

Çocukluk döneminde etkili bir rolü olan rekreasyonel aktivitelere katılım motivasyonun belirlenmesi de önemlidir. Ayrıca bu aktivitelere karşı ebeveynlerin tutum ve görüşlerinin belirlenmesi ve iyileştirilmesi çocuğun gelişimi için önemlidir. Çocukların serbest zamanda sportif etkinliklere katılmadan sonraki kazanımların elde edilmesinin ailenin tutumu ve rolü büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada rekreasyonel egzersize katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu incelenmiştir. Buna yönelik olarak bu çalışmanın üç amacı bulunmaktadır. Birincisi rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca rekreasyonel egzersize katılan çocukların egzersiz motivasyonu ve ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının bazı demografik değişkenlere göre farklılıklarının incelenmesi de çalışmanın diğer amaçları arasında yer almaktadır. Çalışmada nicel araştırma yönteminden korelasyonel desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu Muğla'nın Menteşe ilçesinde yaz spor okulu kapsamında yürütülen rekreasyonel aktivitelere katılan çocuklar ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Çalışmaya 245 çocuk ve 245 ebeveyn gönüllü olarak katılmayı kabul etmiştir. Çalışma verisi anket yoluyla hem çevrim içi ortamlarda hem de yüz yüze olarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Rekreasyonel Egzersize Motivasyon Ölçeği Çocuk Sporcular İçin: Kısa Form ve Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizinde, normallik testleri uygulanmış olup değişkenler arası ilişkinin incelenmesi için Pearson Korelasyon testi ve demografik bilgilerin karşılaştırılması için bağımsız gruplarda *t* test ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyleri ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyi arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur. 11-14 yaş arasında olan, tenis ve futbol branşı ile ilgilenen çocukların egzersiz motivasyon düzeyi daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin ders dışı etkinliklere yönelik tutumuyla ilgili bulgulara göre, farklı değişkenlere bağlı olarak ebeveynlerin tutum düzeylerinde farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre kadın velilerin sosyal destek alt boyutunda daha olumlu bir tutum sergilerken, memur olan velilerin kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında daha yüksek bir tutum düzeyine sahip olduğu bulunmuştur. Tek çocuğa sahip olan veliler ise akademik algı ve sosyal destek alt boyutlarında daha olumlu bir tutum sergilemektedir. Spor yapan velilerin ise kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında daha yüksek bir tutum düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca, aylık aile geliri daha yüksek olan velilerin kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında diğer değişkenlere göre daha olumlu bir tutum sergiledikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyonel motivasyon, egzersiz, ebeveyn, ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum

Sorumlu Yazar: İlknur KARAHASAN ilknur28krhsan@gmail.com

Bu çalışma İlknur KARAHASAN tarafından hazırlanan ve danışmanlığı Dr. Öğr. Üyesi Mine MÜFTÜLER tarafından yürütülen, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon A.B.D. kapsamındaki Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

* Tez çalışmasının tamamı yayınlanmamış olarak 4. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

The Relationship Between Exercise Motivation of Children Participating in Recreational Exercise and Attitudes of Parents Toward Extracurricular Sports Activities

Abstract

It is important to determine the motivation to participate in recreational activities, which have an effective role in childhood. In addition, determining and improving the attitudes and views of parents towards these activities is important for the development of the child. The attitude and role of the family is of great importance in obtaining the gains after children's participation in sports activities in leisure time. In this study, the motivation of children participating in recreational exercise and their parents' attitudes towards extracurricular sportive activities were examined. In this regard, this study had three aims. The first was to examine the relationship between the exercise motivation of children participating in recreational exercises and the attitudes of parents towards extracurricular sports activities. In addition, examining the differences in exercise motivation of children participating in recreational exercise and their parents' attitudes towards extracurricular sportive activities according to some demographical variables were amongst the other aims of the research. Correlational design from the quantitative research method was used in the research. The research group consisted of children and their parents who participated in recreational activities carried out within the scope of summer sports school in Menteş district of Muğla. 245 children and 245 parents voluntarily agreed to participate in the study. Research data was collected both online and face-to-face by means of two questionnaires. Recreational Exercise Motivation Scale for Child Athletes: Short Form and Parents Attitude Scale towards Extracurricular Sport Activities were used as data collection tool. Normality tests were applied in data analysis, Pearson Correlation test was used to examine the relationship between variables, and t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were applied to compare demographic information. A positive correlation was found between the exercise motivation levels of children participating in recreational exercises and the level of parents' attitudes towards extracurricular sports activities. It was revealed that children between the ages of 11-14 and interested in tennis and football have a higher exercise motivation level. According to the findings related to the attitudes of parents towards extracurricular activities, differences in parents' attitude levels were determined depending on different demographical variables. Accordingly, it was found that female parents had a more positive attitude in the social support sub-dimension, while the parents who were civil servants had a higher attitude level in the personal development and social support sub-dimensions. Parents who have only one child have a more positive attitude in academic perception and social support sub-dimensions. It is seen that the parents who do sports have a higher level of attitude in the sub-dimensions of personal development and social support. In addition, it has been determined that parents with a higher monthly family income have a more positive attitude in personal development and social support sub-dimensions compared to other variables.

Keywords: Recreational motivation, exercise, parents, attitude towards extracurricular sports activities

Giriş

Güdü (motiv) kavramı, temel istek ve ihtiyaçları karşılamak için insanoğlunun fiziksel ve zihinsel hareketi ortaya çıkardığı güç olarak tanımlanmaktadır. Güdülenme, içsel-psikolojik bir durum olup ihtiyaçları karşılamaya yöneliktir (Altıntaş ve Bayar-Koruç, 2014; Dinç ve Yavaş-Tez, 2019). Yeni nesili sosyal hayata hazırlamak, günlük yaşamında hareket etme ve davranışta bulunma becerisini kazanmakta motivasyonun ayrıca önemini vurgulamak gerekmektedir (Yılmaz, 2019). Zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim çocukluk dönemlerinde kazanılmakta olup birey olma sürecinin temeli bu dönemde atılmaktadır. Bu dönemde devamlı olarak gelişmekte olan çocukların temel motor becerilerini yeterli düzeyde kazanabilmeleri için ailelerin, okulların ve sosyal çevrenin

de desteğiyle onları spor ile tanıştırmaları gerekmektedir (Esentaş-Deveci, Yavaş-Tez, ve Güzel-Gürbüz, 2021).

Bireylerin içsel ve dışsal motivasyonu ile diğer olumlu yanlarının yanında egzersizin ve sporun da amacı bireyi motive eden amaçların başında gelmektedir (Kaman, Gündüz ve Gevat, 2017). Rekreatif aktivitelere katılan çocukların dışsal bir görüş olarak takdir edilme, onaylanma, sosyal ortamlarda kendine güvenme, kendini ifade edebilme, ait olma gibi hislerin güdüsü spor yapmaya teşvik eden gereksinimlerden kaynaklandığı ifade edilebilir. Bu nedenle çocukların rekreatif aktivitelere katılım motivasyonlarının belirlenmesi ve rekreatif aktivitelere katılımında etki eden faktörlerin belirlenmesi, kaynakları doğru, verimli ve zamanında kullanma açısından önemlidir (Esentaş-Deveci vd., 2021).

Alanyazında sportif etkinliklere katılım motivasyonunu inceleyen çeşitli araştırmalara bakıldığında, erkek katılımcılar için heyecan kadınlar için ise arkadaşlık ve dinlenme amacının yanı sıra (Sindik, Mandić, Schiefler ve Kondrič, 2013; Dinç ve Yavaş-Tez, 2019), yetenek gelişimi, başarı, vücut geliştirme ve eğlence (Gould ve Petlichkoff, 1988; Scanlan, Stein ve Ravizza, 1989) gibi etkenlerin de spora katılım motivasyonunu etkilediği görülmektedir. Rekreatif etkinliklere katılımındaki serbest zaman kullanıcılarının spor güdülerine bakıldığında yüksek performans, yarışma prestij, sağlığı koruma ve geliştirme kendini gerçekleştirme, özgüven kazanma, ekonomik kazanç gibi amaçlar olduğu belirtilmiştir (Pehlivan, 2013; Kaman vd., 2017). Çocuk ve gençlerin serbest zamanlarını faydalı bir biçimde geçirecekleri, enerjilerini pozitif anlamda kullandıkları, kötü alışkanlıklarından uzaklaşp, streslerinin azaldığı bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirdikleri okul içi ve okul dışı sportif etkinliklere katılmaları bu anlamda gerekmektedir (Akgül, Göral, Demirel ve Üstün, 2012; Yılmaz, 2016).

Çağımızda, ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocukları ders dışı sportif etkinliklere yönlendirmediklerinde çocukların olumsuz davranışlara yöneldikleri görülmektedir (Köse, 2013). Coakley (2003)'e göre; eleştirel teoride çocuğun serbest zaman sportif aktivitelere katılım sürecinde söz sahibi ailenin olduğu ve etkilediği belirtilmektedir. Ergenlik öncesi ve ergenlik sonrası dönemlerde ailelerin onayı ile hayat tarzlarının biçimlendiği görülmektedir. Ayrıca ailelerin spora yönelik tutumlarının çocukların spora değer verme ve nesiller boyu spora olan ilgi ve alakasını artırmıştır (Yılmaz, 2016).

Çocukların, psikososyal ve fizyolojik açıdan gelişimini destekleyecek rekreatif aktivitelere katılma ihtiyaçları vardır. Böylelikle çocuklar sosyal hayata hazırlanır ve günlük yaşamlarında hareket etme becerisini kazanırlar. Çocukluk döneminde etkili bir rolü olan rekreatif aktivitelere katılım motivasyonunun belirlenmesi de önemlidir (Esentaş-Deveci vd.,

2021). Ayrıca bu aktivitelere karşı ebeveynlerin tutum ve görüşlerinin belirlenmesi ve iyileştirilmesi çocuğun gelişimi için önemlidir (Yılmaz, 2016). Aileler, eğitim kurumları ve sosyal çevre, çocukları sportif aktivitelerle tanıştırmalı ve onları bu tür aktivitelere katılıma dair motive etmelidirler. Özellikle ailelerin çocuğun gelişimindeki önemli rolü dikkate alındığında, çocuklarını serbest zamanlarını etkili değerlendirme ve sportif aktivitelere yönlendirme konusundaki etkisi oldukça büyüktür.

Bu araştırmada rekreasyonel egzersize katılan çocukların motivasyonu ile ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu incelenmiştir. Buna yönelik olarak bu araştırmanın üç amacı bulunmaktadır. Birincisi rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. İkinci amacı ise rekreasyonel egzersize katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeylerinin cinsiyet, yaş ve katıldıkları spor branşı değişkenlerine göre farklılıklarının tespit edilmesidir. Üçüncü olarak ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumunun cinsiyet, sahip olunan çocuk sayısı, spor yapma durumu, aylık aile gelir durumu ve meslek değişkenlerine göre farklılıklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Buna göre araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir:

1. Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?
2. Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyi demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
3. Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel desen bu araştırmanın modelini oluşturmaktadır. Korelasyonel desen, iki ve daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirleyen türde araştırmalardandır. Bu tarz araştırmalarda neden ve sonuç ilişkisi ile ilgili ipuçlarını elde etmek amaçlanır (Büyüköztürk, 2020). Bu nedenle rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ve ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için korelasyonel desen araştırma modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya 99'u (%40,4) kız, 146'sı (%59,6) erkek çocuk ve onların 140'ının (%57,1) kadın, 105'inin (%42,9) erkek ebeveyn gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların yaş aralığı 7 ila 17 yaş arasındadır. Katılımcı çocukların yaş düzeylerine göre dağılımı bulgular kısmında Tablo 1'de detaylı olarak sunulmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Muğla'nın Menteşe ilçesindeki spor kulüplerinde rekreasyonel aktivitelere katılma durumlarına göre basit seçkisiz yöntemle seçilmiş rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Katılımcıların çalışmaya dâhil olabilmesi ve eşit şansa sahip olabilmesine basit tesadüfi örnekleme yöntemi denir (Ekiz, 2020). Bu örnekleme çeşidi, evrene genellemeler yapmaya izin verdiği ve temsil etme şansı sunduğu için rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların ve ebeveynleri ile beraber yürütülecek bu araştırmaya uygun olmasından dolayı tercih edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın amacına uygun şekilde hazırlanan kişisel bilgi formunun yanı sıra çocuk katılımcılara yönelik Rekreasyonel Egzersize Motivasyon Ölçeği Çocuk Sporcular (REMM) ölçeği ve ebeveynlere yönelik Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından demografik özellikleri belirlemek için hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda çocuk katılımcılar için cinsiyet, yaş ve katıldıkları branş soruları yer almaktadır. Katılımcı ebeveynler için cinsiyet, sahip oldukları çocuk sayısı, spor yapma durumları, aylık aile gelir durumu ve meslek ile ilgili sorular yer almaktadır.

Çocuk katılımcıların motivasyon düzeyini belirlemek için Rekreasyonel Egzersize Motivasyon Ölçeği Çocuk Sporcular için: Kısa Form kullanılmıştır. Bu ölçeğin orijinalinin kısa formu Rogers ve Morris (2003) tarafından oluşturulmuştur. Türk kültürüne uyarlanması Gürbüz, Aşçı ve Çelebi (2006) tarafından yapılmıştır. Bu ölçeğin kısa formunun 7-17 yaş aralığındaki çocuk sporcular için geçerlilik ve güvenilirliği Dinç ve Yavaş-Tez (2019) tarafından tespit edilmiştir. Bu araştırmada kullanılan Rekreasyonel Egzersize Motivasyon Ölçeği Çocuk Sporcular için: Kısa Form 10 madde ve tek alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte çocukların rekreasyonel egzersize katılımına yönelik “*Fiziksel olarak diğerlerinden daha iyi görünmemi sağladığı için...*” gibi maddeler yer almaktadır. Ölçeğin derecelendirmesi 5’li Likert tipi olup, kesinlikle katılmıyorum (1)’dan kesinlikle katılıyorum (5) şeklinde değerlendirilmektedir. Bu araştırma için ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,69 olarak orta düzeyde güvenli şekilde hesaplanmıştır.

Ebeveynlerin tutum düzeyinin tespit edilebilmesi için Yılmaz ve Güven (2015) tarafından geliştirilen Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek 17 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Kişisel gelişim (örn., “*Ders dışı sportif etkinlikler çocuğumun ahlaki gelişimine katkı sağlar*”) alt boyutunda 11 madde, akademik algı (örn., “*Ders dışı sportif*

etkinlikler çocuğumun derslere devamını olumsuz etkiler”) alt boyutunda 3 madde, ve sosyal destek (örn., “*Ders dışı sportif etkinlikler çocuğumun akranlarıyla sağlıklı iletişim kurmasını sağlar*”) alt boyutunda 3 madde bulunmaktadır. Ölçekteki bazı maddeler (5., 10., 13. maddeler) olumsuz maddeler olup, analiz edilirken ters puanlanma işlemi yapılmıştır. Ölçek maddeleri 5’li Likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Maddeler tamamen katılmıyorum (1) tamamen katılıyorum (5) şeklinde değerlendirilmiştir. Bu araştırma için Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeğinin “kişisel gelişim” alt boyutu güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak iyi düzeyde, “akademik algı” alt boyutu güvenilirlik katsayısı 0,65 olarak orta düzeyde ve “sosyal destek” alt boyutu güvenilirlik katsayısı 0,75 olarak iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Veri Analizi

Katılımcılardan elde edilen demografik bilgilerin dağılımını belirlemek için tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden yüzde ve frekans hesaplamaları yapılmıştır. Ayrıca verinin normal dağılım gösterdiğini tespit etmek için verinin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu çalışmada elde edilen verinin normal dağılım sağladığı tespit edilmiş olup açıklayıcı istatistik yöntemlerinden parametrik testler uygulanmıştır. Değişkenler arası ilişkinin incelenmesi için Pearson Korelasyon testi uygulanmıştır Demografik bilgilerin karşılaştırılması için bağımsız gruplarda *t* testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonuçlarında anlamlı çıkan gruplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için Games-Howell post hoc analizi kullanılmıştır. Anlamlı farklılıkların belirlenmesinde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Araştırma süresince kullanılan ölçme araçları Rekreatif Egzersiz Motivasyon Ölçeği Çocuk Sporcular (REMM) Ölçeği (Dinç ve Yavaş Tez 2019) için ve Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği (Yılmaz ve Güven 2015) için ölçekleri geliştiren araştırmacılardan izin alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan çocuk katılımcıların yaş düzeyi küçük olduğu için veli onay formu doldurtulmuş, katılımın gönüllülük esasına dayandığını kanıtlamak için bilgilendirilmiş gönüllü onay formu hem çocuk katılımcılardan hem de ebeveynlerinden ayrı ayrı imzalanarak kayıt altına alınmıştır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’nun 02.08.2022 tarihli, Protokol No 220131 olan 119 sayılı kararıyla araştırmanın etik uygunluk onayı alınmıştır. Ayrıca bu çalışmada “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bulgular

Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

Bu başlık altında araştırmaya katılan çocukların ve ebeveynlerin demografik değişkenlerine ait tanımlayıcı istatistik sonuçları frekans ve yüzdeler ile incelenmiştir. Tablo 1’de çocuk katılımcılara ait tanımlayıcı istatistik bulguları ve Tablo 2’de ise ebeveynlere ait tanımlayıcı istatistik bulguları sunulmuştur.

Tablo 1 Araştırmaya Katılan Çocukların Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımları

Değişken	Düzy	n	%
Cinsiyet	Kız	99	40,4
	Erkek	146	59,6
Yaş	7-10	127	51,8
	11-14	47	19,2
	15-17	71	29,0
Spor Branşı	Yüzme	121	49,4
	Tenis	17	6,9
	Voleybol	13	5,3
	Futbol	33	13,5
	Basketbol	15	6,1
	Fitness	46	18,8

Tablo 1’deki bulgulara göre, araştırmaya katılan çocukların 99’u (%40,4) kız, 146’sı (%59,6) erkektir. Çocukların 127’si (%51,8) 7-10 yaş, 47’si (%19,2) 11-14 yaş, 71’i (%29,0) 15-17 yaş aralığındadır. Rekreatif egzersizlere katılan çocukların yaptıkları spor branşı değişkenine göre incelendiğinde, 121’i (%49,4) yüzme, 17’si (%6,9) tenis, 13’ü (%5,3) voleybol, 33’ü (%13,5) futbol, 15’i (%6,1) basketbol ve 46’sı (%18,8) fitness olarak işaretlemişlerdir.

Tablo 2 Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımları

Değişken	Düzy	n	%
Cinsiyet	Kadın	140	57,1
	Erkek	105	42,9
Çocuk Sayısı	Bir çocuk	68	27,8
	İki ve üzeri	177	72,2
Spor Yapma Durumu	Evet	92	37,6
	Hayır	153	62,4
Aylık Aile Gelir Durumu	10.000 TL altı	104	42,4
	10.000 TL üstü	141	57,6
Meslek	Memur	122	49,8
	Serbest meslek	56	22,9
	Diğer	67	27,3

Tablo 2’deki bulgular dikkate alındığında, araştırmaya dâhil edilen ebeveynlerin 140’ının (%57,1) kadın, 105’inin (%42,9) erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya dâhil edilen ebeveynlerden 68’si (%27,8) bir çocuk, 177’si (%72,2) iki ve üzeri çocuğa sahiptir. Ebeveynlerin sportif etkinliklere katılma durumlarına göre, 92’si (%37,6) spor yapıyor, 153’ü (%62,4) spor yapmıyor olarak işaretlemişlerdir. Aylık aile gelir durumu, 104’ü (%42,4) 10.000 TL altı, 141’i (%57,6) 10.000TL ve üzeri aylık gelire sahiptir. Ebeveynlerin mesleki durumları incelendiğinde,

122'sinin (%49,8) memur, 56'sının (%22,9) serbest meslek ve 67'sinin (%27,3) diğer meslekleri yaptığı görülmektedir.

Açıklayıcı İstatistik Bulguları

Araştırma sorusu 1'e yönelik bulgular: Rekreatyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

Tablo 3 Çocukların Egzersiz Motivasyonu İle Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişki

		Kişisel Gelişim	Akademik Algı	Sosyal Destek	Motivasyon
Kişisel Gelişim	<i>r</i>	1			
	<i>p</i>				
	<i>n</i>				
Akademik Algı	<i>r</i>	0,68**	1		
	<i>p</i>	0,000			
	<i>n</i>	245			
Sosyal Destek	<i>r</i>	0,73**	0,59**	1	
	<i>p</i>	0,000	0,000		
	<i>n</i>	245	245		
Motivasyon	<i>r</i>	0,32**	0,22**	0,23**	1
	<i>p</i>	0,000	0,000	0,000	
	<i>n</i>	245	245	245	

* $p < 0.05$

Rekreatyonel egzersize katılan çocukların motivasyon düzeyleri ile ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu arasındaki ilişki basit korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analizi bulguları Tablo 3'te gösterilmiştir. Buna göre çocukların egzersiz motivasyon düzeyi ile ebeveynlerin kişisel gelişim ($r=0,32$, $p<0,05$), akademik algı ($r=0,22$, $p<0,05$) ve sosyal destek ($r=0,23$, $p<0,05$) tutumu alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Araştırma sorusu 2'ye yönelik bulgular: Rekreatyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyi demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

Rekreatyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyine göre bağımsız gruplarda *t* test ve tek yönlü varyans (ANOVA) analizleri yapılmıştır. Bağımsız gruplarda *t* testi analizi, birbirinden farklı iki örneklem grup (cinsiyet) ortalamaları arasındaki farklılığın tespit edilmesi için kullanılmıştır. Tek yönlü varyans (ANOVA) analizi ise birbirinden farklı üç ve daha fazla örneklem grup (yaş ve branş) ortalamaları arasındaki farklılığın tespit edilmesi için kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2020).

Tablo 4 Çocukların Egzersiz Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T-Testi Bulguları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Egzersiz Motivasyonu	Kız	99	3,97	0,58	-0,97	0,329
	Erkek	146	4,04	0,50		

* $p < 0.05$

Tablo 4.'de rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre *t*-testi bulguları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($t_{(243)} = -0,97, p = 0,329$). Tabloda sunulan tanımlayıcı istatistik bulgularına göre kızların motivasyon puanı ($\bar{x} = 3,97, SS = 0,58$) erkeklerin motivasyon puanına göre ($\bar{x} = 4,04, SS = 0,50$) daha düşük olduğu bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamadığı ($p > 0,05$) için çocukların egzersiz motivasyonu düzeyinde cinsiyetler arasında farklılık olmadığı söylenebilir.

Tablo 5 Çocukların Egzersiz Motivasyon Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Bulguları

	Yaş	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Games-Howell
Egzersiz Motivasyonu	1) 7-10	127	3,91	0,56	7,35	,001*	1<2*
	2) 11-14	47	4,26	0,55			
	3) 15-17	71	4,03	0,42			

* $p < 0.05$

Tablo 5'teki bulgulara göre rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeylerinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F_{(2, 244)} = 7,35, p < 0,05$). Games-Howell bulguları 7-10 yaş ($\bar{x} = 3,91, SS = 0,56$) aralığındaki çocukların egzersiz motivasyon düzeyinin 11-14 yaş ($\bar{x} = 4,26, SS = 0,55$) aralığındaki çocukların egzersiz motivasyon düzeyine göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Bulguya göre yaş olarak daha büyük olan çocukların rekreasyonel egzersize katılıma dair motivasyonunun daha çok olduğu söylenebilir.

Tablo 6 Çocukların Egzersiz Motivasyon Düzeylerinin Branş Değişkenine Göre ANOVA Bulguları

	Branş	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Games-Howell
Egzersiz Motivasyonu	1) Yüzme	121	3,92	0,56	5,78	,000*	1<2* 1<4* 3<2* 5<2* 6<2* 6<4*
	2) Tenis	17	4,47	0,50			
	3) Voleybol	13	3,82	0,54			
	4) Futbol	33	4,28	0,45			
	5) Basketbol	15	3,94	0,44			
	6) Fitness	46	3,94	0,41			

* $p < 0.05$

Tablo 6'da rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeylerinin branş değişkenine göre ANOVA bulguları gösterilmektedir. Çocukların egzersiz motivasyon düzeyinin branşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F_{(5, 244)} = 5,78$,

$p<0,05$). Games-Howell bulgularına göre tüm branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular tenis branşıyla ($\bar{x} = 4,47$, $SS = 0,50$) ve futbol branşıyla ($\bar{x} = 4,28$, $SS = 0,45$) ilgilenen çocukların egzersiz motivasyonunun diğer branşlarla ilgilenen çocuklara göre yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırma sorusu 3'e yönelik bulgular: Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerine göre bağımsız gruplarda t test ve tek yönlü varyans (ANOVA) analizleri yapılmıştır. Bağımsız gruplarda t -testi analizi, birbirinden farklı iki örneklem grup (cinsiyet, çocuk sayısı, spor yapma durumu, aylık aile gelir durumu) ortalamaları arasındaki farklılığın tespit edilmesi için kullanılmıştır. Tek yönlü varyans (ANOVA) analizi ise birbirinden farklı üç ve daha fazla örneklem grup (meslek) ortalamaları arasındaki farklılığın tespit edilmesi için kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2020).

Tablo 7 Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Değişkenine Göre Bağımsız Grup T-Test Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
Kişisel Gelişim	Kadın	140	4,52	0,47	0,45	0,652
	Erkek	105	4,49	0,45		
Akademik Algı	Kadın	140	4,38	0,66	0,68	0,494
	Erkek	105	4,32	0,66		
Sosyal Destek	Kadın	140	4,63	0,50	2,92	0,004*
	Erkek	105	4,41	0,69		

* $p<0.05$

Tablo 7.'de ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılıkları gösterilmektedir. Bulguya göre ebeveynlerin ders dışı etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin sadece sosyal destek alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($t_{(243)} = 2,92$, $p<0,05$). Sosyal destek alt boyutunda kadın ($\bar{x} = 4,63$, $SS = 0,50$) ebeveynlerin erkek ($\bar{x} = 4,41$, $SS = 0,69$) ebeveynlere göre daha yüksek düzeyde tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 8 Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutum Düzeylerinin Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Bağımsız Grup T-Test Sonuçları

	Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkeni	n	\bar{X}	Ss	t	p
Kişisel Gelişim	Tek Çocuk	68	4,57	0,42	1,25	0,212
	İki ve daha fazla	177	4,49	0,47		
Akademik Algı	Tek Çocuk	68	4,54	0,56	2,71	0,007*
	İki ve daha fazla	177	4,29	0,68		
Sosyal Destek	Tek Çocuk	68	4,66	0,51	2,17	0,030*
	İki ve daha fazla	177	4,48	0,62		

* $p<0.05$

Tablo 8'deki bulgulara göre ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre akademik algı ($t_{(243)} = 2,71, p < 0,05$) ve sosyal destek ($t_{(243)} = 2,17, p < 0,05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Tek çocuğu ($\bar{x} = 4,54, SS = 0,56$) olan ebeveynlerin, iki ve daha fazla ($\bar{x} = 4,29, SS = 0,68$) çocuğa sahip ebeveynlere göre akademik algı tutumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer bir şekilde, tek çocuğu ($\bar{x} = 4,66, SS = 0,51$) olan ebeveynlerin, iki ve daha fazla ($\bar{x} = 4,48, SS = 0,62$) çocuğa sahip ebeveynlere göre sosyal destek tutumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre tek çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının ders dışı sportif etkinliklere katılımında akademik algı ve sosyal destek boyutlarında daha olumlu tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 9

Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutum Düzeylerinin Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Grup T-Test Sonuçları

Spor Yapma Durumu Değişkeni		<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kişisel Gelişim	Evet	92	4,60	0,42	2,36	0,019*
	Hayır	153	4,46	0,47		
Akademik Algı	Evet	92	4,44	0,60	1,49	0,137
	Hayır	153	4,31	0,69		
Sosyal Destek	Evet	92	4,65	0,55	2,58	0,010*
	Hayır	153	4,45	0,61		

* $p < 0,05$

Tablo 9'daki bulgulara göre ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin spor yapma durumu değişkenine göre kişisel gelişim ($t_{(243)} = 2,36, p < 0,05$) ve sosyal destek ($t_{(243)} = 2,58, p < 0,05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre spor yapan ($\bar{x} = 4,60, SS = 0,42$) ebeveynlerin spor yapmayan ($\bar{x} = 4,46, SS = 0,47$) ebeveynlere göre kişisel gelişim tutumunun daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Yine spor yapan ($\bar{x} = 4,65, SS = 0,55$) ebeveynlerin spor yapmayan ($\bar{x} = 4,45, SS = 0,61$) ebeveynlere göre sosyal destek tutumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre spor yapan ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik kişisel gelişim ve sosyal destek boyutlarında daha olumlu tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 10 Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutum Düzeylerinin Aylık Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Grup T-Test Sonuçları

Aylık Aile Gelir Durumu		<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kişisel Gelişim	10000 TL ve altı	104	4,42	0,49	-2,72	0,007*
	10000 TL ve üstü	141	4,58	0,42		
Akademik Algı	10000 TL ve altı	104	4,32	0,66	-0,81	0,419
	10000 TL ve üstü	141	4,39	0,66		
Sosyal Destek	10000 TL ve altı	104	4,38	0,66	-3,41	0,001*
	10000 TL ve üstü	141	4,64	0,51		

* $p < 0,05$

Tablo 10'daki bulgulara göre ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin aylık aile gelir durumu değişkenine göre kişisel gelişim ($t_{(243)} = -2,72, p < 0,05$) ve sosyal destek ($t_{(243)} = -3,41, p < 0,05$) alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu bulguya göre kişisel gelişim alt boyutunda 10000 TL ve üstü ($\bar{x} = 4,58, SS = 0,42$) olan ebeveynlerin 10000 TL ve altı ($\bar{x} = 4,42, SS = 0,49$) aylık aile gelir durumuna sahip ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyi daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal destek alt boyutunda da 10000 TL ve üstü ($\bar{x} = 4,64, SS = 0,66$) olan ebeveynlerin 10000 TL ve altı ($\bar{x} = 4,64, SS = 0,51$) gelir durumuna sahip ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyi daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre aylık aile gelir durumu daha yüksek olan ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik kişisel gelişim ve sosyal destek boyutlarında daha olumlu tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 11 Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Tutum Düzeylerinin Meslek Değişkenine Göre ANOVA Test Sonuçları

	Meslek değişkeni	<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Fark</i>
Kişisel Gelişim	1) Memur	122	4,60	0,39	5,98	0,003*	1>2*
	2) Serbest Meslek	56	4,34	0,55			
	3) Diğer	67	4,49	0,46			
Akademik Algı	1) Memur	122	4,39	0,65	1,23	0,292	-
	2) Serbest Meslek	56	4,23	0,74			
	3) Diğer	67	4,39	0,59			
Sosyal Destek	1) Memur	122	4,65	0,52	5,83	0,003*	1>3*
	2) Serbest Meslek	56	4,35	0,62			
	3) Diğer	67	4,46	0,65			

* $p < 0,05$

Tablo 11'deki bulgulara göre ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin meslek değişkenine göre kişisel gelişim ($F_{(2, 444)} = 5,98, p < 0,05$) ve sosyal destek ($F_{(2, 444)} = 5,83, p < 0,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kişisel gelişim alt boyutunda memurların ($\bar{x} = 4,60, SS = 0,039$) tutum düzeyi serbest meslek ($\bar{x} = 4,34, SS = 0,55$) katılımcılarına göre daha yüksek olduğu ve sosyal destek alt boyutunda da memurların ($\bar{x} = 4,65, SS = 0,52$) tutum düzeyinin diğer meslek gruplarına ($\bar{x} = 4,46, SS = 0,65$) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre memur olanların ders dışı sportif etkinliklere yönelik kişisel gelişim ve sosyal destek boyutlarında diğer meslek gruplarına göre daha olumlu tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Bu araştırmanın amaçları içerisinde rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi ve çocukların egzersiz motivasyonu ile onların ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının incelenmesi yer almaktadır.

Elde edilen bulgulara göre rekreasyonel egzersize katılan çocukların motivasyon düzeyleri ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumu arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ders dışı sportif etkinlikler konusunda ebeveynlerin tutumu, çocukların bu etkinliklere katılımında rolü olduğu söylenebilir. Alanyazında yapılan araştırmalar her iki ebeveynin de çocuğa rol model olduğunu göstermektedir (Dokuzoğlu, 2018). Çocuğun sportif etkinliklere katılımının da ebeveyn desteğinin büyük olduğunu, ebeveynlerin üzerine düşen görev ve sorumluluğu yerine getirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Yılmaz, 2016). Bu araştırmadan elde edilen korelasyon analizi bulguları alanyazındaki diğer araştırmaları destekler niteliktedir.

Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyi cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde yapılan analiz sonuçlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Kaman vd. (2017) tarafından yapılan araştırmada tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarını incelemeyi amaçlamıştır. Tenis sporcularının katılım motivasyonlarında cinsiyet faktörüne göre bir anlamlılık olduğu tespit edilememiştir. 12-14 yaş badminton sporcularının spora katılım motivasyonunun incelenmiş olduğu bir başka araştırmada da cinsiyet değişkenine göre bir farklılık çıkmamıştır (Ergin, Ermiş, Erilli ve Ağaoğlu, 2019). Alanyazındaki araştırmalar ve bu araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir. Rekreasyon amacıyla egzersize katılan çocukların cinsiyetine göre egzersiz motivasyon düzeylerinde farklılık olmaması bu yaş grubu çocuklar için cinsiyet değişkeninin önemli bir faktör olmadığını nitelemektedir.

Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyi yaş değişkenine göre incelendiğinde 7-10 yaş ve 11-14 yaş arası çocuklarda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bulgulara göre 7-10 yaş aralığındaki çocukların egzersiz motivasyon düzeyinin 11-14 yaş aralığındaki çocukların egzersiz motivasyon düzeyine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Kaman vd. (2017)'nin tenis sporcularının spor motivasyonu üzerinde yapmış olduğu araştırmada 10-13 yaş aralığındaki tenis sporcularının 16-18 yaş grubuna göre daha fazla güdülendiklerini belirtmiştir. Kaman vd. (2017)'nin araştırması ve bu araştırmadan elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir. Buna göre daha küçük yaş grubunda yer alan çocukların egzersiz ve/veya spora dair motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu söylenebilir.

Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyon düzeyinin çocukların katıldıkları branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bulgular tenis ve futbol branşıyla ilgilenen çocukların diğer branşlara göre motivasyon düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Esentaş-Deveci vd. (2021)'nin çocukların rekreasyonel egzersizlere katılım motivasyonunun incelendiği araştırmada branş değişkenine bakıldığında futbol branşının tenis branşına göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Esentaş-Deveci vd. (2021)'nin çocuk sporcular üzerinde yürüttüğü araştırma bu araştırmanın bulguları ile

kısmen benzerlik gösterdiği söylenebilir. Elde edilen bulgulara göre tenis ve futbol branşı dışında başka branşlarla ilgilenen çocukların egzersiz motivasyon düzeylerinin daha düşük olduğu söylenebilir.

Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyinin cinsiyet değişkenine göre sosyal destek alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ebeveynlerin sosyal destek alt boyutunda kadın velilerin erkek velilere göre daha yüksek düzeyde tutuma sahip olduğu söylenebilir. Ortaokul öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımına yönelik ebeveynlerinin tutumunu inceleyen araştırmada ebeveyn tutumunun cinsiyet değişkenine göre tüm alt boyutlarda aynı olduğu tespit edilmiştir (Dokuzoğlu, 2018). Alanyazındaki araştırmanın sonucu bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir.

Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin meslek durumu değişkenine göre kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Memurların kişisel gelişim ve sosyal destek tutumu düzeyi serbest meslek ve diğer meslek gruplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımına yönelik ebeveyn tutum düzeylerini inceleyen çalışmada ölçeğin tüm alt boyutlarında mesleği memur olan ebeveynlerin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir (Yılmaz, 2016). Bu araştırmanın bulguları sadece kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında farklılık olduğunu ortaya koymuş olmakla birlikte Yılmaz (2016)'ın çalışması ile benzerlik göstermektedir. Buna göre mesleği memur olan ebeveynlerin çocuklarının ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyleri sahip olunan çocuk sayısına göre akademik algı ve sosyal destek alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bulguya göre akademik algı ve sosyal destek alt boyutunda tek çocuğu olan ebeveynlerin, iki ve daha fazla çocuğa sahip ebeveynlere göre ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyleri daha yüksek olduğu söylenebilir. Ortaokul öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeyinin incelendiği çalışmada sahip olunan çocuk sayısının akademik algı ve sosyal destek alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu ve çocuk sayısı artıkça tutum düzeyinin düştüğü ortaya çıkmıştır (Dokuzoğlu, 2018). Alanyazındaki bulgular ile bu araştırmanın bulguları benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin spor yapma durumu değişkenine göre kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bulguya göre kişisel gelişim alt boyutunda ve sosyal destek alt boyutunda spor yapan ebeveynlerin spor yapmayan ebeveynlere göre ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış

açılarının belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada ebeveynlerin spor yapma durumunun sosyal destek ve akademik algı tutumu alt boyutunda farklılaştığını göstermektedir (Durmuş, 2020). Buna göre spor yapan ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Alanyazındaki araştırmalar bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutum düzeylerinin aylık aile gelir durumu değişkenine göre kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu bulguya göre kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutunda aylık aile geliri yüksek olan ebeveynlerin aylık aile geliri düşük olan ebeveynlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Alanyazında yapılan araştırmalar aylık aile gelir durumunun çocuğun spor faaliyetlerine katılımında etkili olduğunu ve yüksek gelirlili ailelerin çocuklarını daha çok sportif faaliyetlerine yönlendirdiklerini göstermektedir (Yıldız, 2015). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik yapılan bir başka araştırmada ise aile maddi durumunun çocuğun bu etkinliklere katılımındaki öneminden bahsedilmektedir (Köse, 2013). Alanyazında yapılan araştırmalar bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Buna göre ailelerin aylık gelir durumunun çocukların ders dışı sportif etkinliklere yönelik katılımına teşvikinde önemli bir belirleyici rol oynadığı söylenebilir.

Araştırma sonuçları ile alanyazındaki araştırmalar değerlendirildiğinde; çocukların motivasyonunu etkileyen yaş ve katıldıkları branş değişkenini dikkate alarak etkinlik planlamasının yapılması gerektiği ve bu yönde motivasyon nedenlerine yönelik beceri gelişimini destekleyecek öğretim modelleri oluşturulması önerilebilir. İki veya daha çok çocuk sahibi olan ve maddi durumu iyi olmayan aileler için spor kulüplerinin ve okulların spora teşvik edici çalışmalar düzenlenmesi önerilmektedir. Spor yapmayan ebeveynler ile erkek velilerin çocuklarıyla sportif etkinliklere katılması ve onlara rol model olması önerilmektedir. Memur olmayan ailelerin ders dışı sportif etkinlikler konusunda bilgilendirmeye yönelik spor kulüplerinde ve okullarda sunum veya tanımlayıcı seminerler düzenlenebilir, ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik beklentilerini belirleyecek bir çalışma yapılabilir.

Bu araştırmanın sınırlılıklarından birisi araştırma verisinin sadece belli bir bölgedeki çocuklar ve onların ebeveynleri ile kısıtlı olmasıdır. Özellikle toplumun geneline hitap etmesi açısından ülke genelinde rekreasyonel egzersizlere katılan çocuklar ve ebeveynlerine ulaşılması, bölgesel farklılıkların tespit edilmesi önerilmektedir. Bir başka sınırlılık ise yapılan bu araştırma durum tespit araştırması niteliğinde olup hem çocukların motivasyonu hem de ebeveynlerin tutumuna yönelik tasarlanacak teoriye dayalı bir uygulamanın geliştirilmesi ve etkilerinin incelenmesi önerilmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 02.02.2022

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 220131 / 119

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırma Dizaynı: İK, MM; İstatiksel analiz: MM, İK; Makalenin Hazırlanması İK, MM; Verinin Toplanması: İK

Çatışma Beyanı

Araştırma kapsamında yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akgül, S., Göral, M., Demirel, M., ve Üstün, Ü. D. (2012). İlköğretim öğrencilerinin okul içi ve okullar arası sportif etkinliklere katılma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 13-22.
- Altıntaş, A., ve Bayar-Koruç, P. (2014). Determining participation motivation of young athletes with regard to gender and sport type. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(Special Issue 1), 61-67, <https://doi.org/10.14486/IJSCS73>
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analiz kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (28. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Coakley, J. (2003). *Sports in society (Issues and Controversies)* (8th Edition). McGraw-Hill Publishing.
- Dinç, S. C., ve Yavaş-Tez, Ö. (2019). Rekreatif egzersize motivasyon ölçeği'nin (REMM) çocuk sporcular için geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi: Kısa form. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 74-85.
- Dokuzoğlu, G. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik ebeveyn tutumlarının bazı demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Muğla.
- Durmuş, D. (2020). *Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış açılarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergin, R., Ermiş, E., Erilli, N. A., ve Ağaoglu, S. A. (2019). 12-14 Yaş badminton sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 162-174. <https://doi.org/10.33689/spormetre.518280>
- Esentaş-Deveci, M., Yavaş-Tez, Ö., ve Güzel-Gürbüz, P. (2021). Çocuk sporcuların rekreatif egzersize katılım motivasyonu ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 402-411. <https://doi.org/10.38021/asbid.1031258>
- Gürbüz, B., Aşçı, F. H., & Çelebi, M. (2006). *The Reliability And Validity Of The Turkish Version Of The Recreational Exercise Motivation Measure*. The 9th International Sports Sciences Congress (3-5 November), Congress Proceedings. Muğla (Vol. 1044)
- Gould, D., & Petlichkoff, L. (1988). Participation motivation and attrition in young athletes. *Children in sport*, 3, 161-178.
- Kaman, M. B., Gündüz, N., ve Gevat, C. (2017). Tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 65-72. <https://doi.org/10.1501/Sporm.0000000309>
- Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflanmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 336-353. <https://doi.org/10.7884/teke.151>
- Pehlivan, Z. (2013). Okullararası spor yarışmalarına katılanların sporu bırakma ve devam etme nedenleri. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 24(3), 209-225.
- Rogers, H., & Morris, T. (2003). *An Overview of The Development and Validation of The Recreational Exercise Motivation Measure (REMM)*. New approaches to exercise and sport psychology: theories, methods and applications. XIth European Congress of Sport Psychology (22-27 July), Book of Abstracts. Copenhagen (Vol. 144)
- Sindik, J., Mandić, G. F., Schiefler, B., & Kondrič, M. (2013). Differences in the structure of motivation for participation in sport activities among sport students in three countries. *Kinesiologia Slovenica*, 19(1), 14-31.
- Scanlan, T. K., Stein, G. L., & Ravizza, K. (1989). An in-depth study of former elite figure skaters: II. sources of enjoyment. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11(1), 65-83.
- Yıldız, A. (2015). *Ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi ve spor derslerine katılımlarına yönelik tutumlarının incelenmesi (Tokat ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.

- Yılmaz, A. (2016). *Lise öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımına yönelik ebeveyn tutum ve görüşleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Yılmaz, A. (2019). Lise Öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları ile okula bağlanma durumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 50-63. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.518094>
- Yılmaz, A., ve Güven, Ö. (2015). Ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutum ölçeği. *Niğde University Journal of Physical Education and Sports Science*, 9(2), 244-258.